

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ք

Տարեկան գին 4. Պոլսոյ եւ գաւառաց համար ԿԱՆՍՏԱՆԻ 6 մէքիս 4 եղամանայ » 3 »
Մանուկան տղը մէկ անգամի համար 2 դուռէ Է. աւելի անգամներու համար սակարկութիւն կը լինի :

Օ Ր Ա Վ Ե Դ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ք

Լրագրոյ վերաբերեալ նամակ եւ այլ գրութիւն պէտք է ուղղել Մ. Յ. Մէլիքեան, Պապր Ալի ճաստի քիւ 20 Տ. ձիւլէկեան Է. Յեկիսի տարածք :

Տէր և Տնօրէն Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

20 փաթա

Խմբագիր Բ. ՊՈԶԱՃԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 8 ՄԱՅԻՍ

ԲՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՈՒՂԵՂ

Ա.

ՀԱՆՃԱՐ ԵՒ ՅԻՄԱՐՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակութիւն)

Շատ կարգի հանճարեղ, տաղանդաւոր, մտացի անձինք, զորիկ լինելով այն մտաւոր կարողութիւններէն, այսինքն՝ ի գործնական մասին հարկ եղած խորագիտութենէն, և միայն իրենց զգացմանց դերի լինելու, միշտ հնադանդեւու և իսպառ նոցա համաձայն դարձելու ներքին դրօշմն ունելով, որ և է կարգի ճշմարտութիւն մի հասարակաց ընդունել տալու համար, խտուածիւն և ճշունակն ի գործ կը դնեն, կը բարկանան, կը զարմանան, որով և յաճախ ճշմանումը նշանաւոր կը լինին. երբեմն ալ իրօք կատարեալ յիմարներ են. Այս կարգի մտաւոր կարողութեան տէր անձանց մէջ երբեմն կ'երևին այնպիսիներ ալ որ յափշտակութեամբ իրենց ներքին ըզրացումներէն՝ մինչեւ իսկ ամբողջ ազգի մ'ընդդիմադիր գանուելու չափ յանդուգն կը լինին, առանց բնաւ իրենց դուռնութիւնը չըջապատող ընկերական դուռնութիւններ, յարաբերութիւններ, պայմաններ և օրէնքներ ուշադիր մտօք նկատելու կարող լինելու, ճշդիւ կատարեալ յիմարի նման. Աւասիկ այսպիսիք են որ միշտ անյաջող կը մնան, զի չունին այն համբերութիւնն և չափաւորութիւնն որքան հրաժեշտ են յաջողութեան համար :

Բայց միթէ կարող եմք ըսել թէ այսպիսեաց տաղանդն կամ հանճարն ապարդիւն են բոլորովին. — Ոչ երբեք. երբ միանգամ նորանոր ճշմարտութեանց սերմունք մուտ գտնեն մարդ էակին ուղեղին մէջ, վաղ կամ անագան իրենց յատուկ եղող պտուղներն անշուշտ պիտի տան ահաբիւն ծառերու վերածուելով. այս ալ ճշմարտութիւն մ'է որ կը հաստատէ փորձն, և հանապաղ կը հաստատէ. Միշտ ներկայն անցելոյն ցանաճը կը հնձէ. բուսական է որ նոյն ճշմարտութիւններն ըմբռնելու չափ բարձրանայ ընկերութեան մտաւոր զարգացումն կամ հասարակաց յառաջդիմութիւնն :

Ջղային դուռնութեան պաշտօնավարական մասին մէջ կայ մի պարագայ որ արժանի է ուշադրութեան. կան մարդիկ որ թէեւ տէր են սուր և արագ զգացմանց, բայց իրենք չափ ծանր են զոյնս կառավարելու մասին, այսինքն թէ, երբ իրենց զգացմանց, իրենց համոզ-

մանց կամ դատողութեանց հակառակ բան մը լսեն կամ տեսնեն, իսկոյն կը զայրանան, կը բորբոքին, կը հայհոյեն և ինչ քանզի զուրկ են ջղային այն նպատակաւոր յարմարութենէն, այն խորհրդաւոր կարողութենէն որով մարդ կարող կը լինի ի հարկին իւր զգացումներն արտաքին պայմանաց և արտաքին պայմաններն իւր զգացմանց հնազանդեցնելու երկօրեանց մէջ հասարակչութիւն հաստատել, այնպիսիք չեն կարող տանել ոչ դիտողութեան, ոչ խորհրդաց և ոչ խորատու այսպիսիք չեն կարող երբեք ճշմարիտ հանճարներ, կատարեալ ստեղծիչ մտաց տիպարներ, միայն կոշտ մարդէ մ'աւելի փափուկ, զգիւղապատ և նրբամիտ կրնան համարուիլ, ուրիշ կարեւորութիւն մի չունին. Այս կարգի անշաղկապ, անհասարակչական զգացմանց տէր անձինք, իրենց բոլոր կենաց մէջ, անխորոյ կը մնան ծանրութեամբ կամ պաշարիւնութեամբ արտաքին աշխարհն ուսանել, կշեռ, խմտատարներ, մարդկային ընկերութեան վարիչ բնական անողոր օրէնքներն իրենց մանրամասնութեամբն ճանաչելու և որ ի կարգին ճշդիւ այս կարգի հասարակչութեան գուրդ արտասովոր դիւրագրգիւ զգացմանք են որ տեղի տուին երբեմն այն սրտաւ փարգաւելտութեան՝ թէ հանճարեղ անձինք անշուշտ մտաւոր խանդարմանց նշաններ ցոյց կու տան. յինքեան և կամ հանճար ուղեղին անդամադնական տարերաց այս կամ այն կարգի անտային հետեւութիւններ են. Այս կարծիքն սխալ է բոլորովին. որովհետեւ ճշմարիտ, անարատ եւ բարձրագոյն հանճարը նորա՝ են միայն որ կը գործեն հաստատուն մտօք և յառաջ կը վարեն իրենց ձեռնարկած գործերն՝ ունենալով իրենց գոյութեան մէջ այնպիսի յատկութիւն, յարմարութիւն, հանգամանք, կարողութիւն, որովք կ'ըզան թէ իրենց անձինք դուրս արտաքին աշխարհ մի կայ, և թէ այս աշխարհն եւ ընկերութիւնն ունին իրենց ֆիզիքական, բնական և բարոյական անողոր օրէնքներն, թէ անհրաժեշտ է խորամուկութեանց աղբ օրինաց, և թէ վերջապէս հարկ է իրենց հանճարոյն և բովանդակ բընութիւնը կառավարող օրինաց միջուկ յարաբերութիւն եւ բաղձապատիկ կապակցութիւն հաստատել յաջողութեան համար :

Այս կատարեալ անարատ, փոքր եւ ճշմարիտ հանճար, ո'րչափ ալ արդէն ընդունում գոյութեանց հակառակ լինին և սրչափ ալ բարձր գտնուին իրենց ժամանակի մտաւորական զարգացմանց տարածութեան, և ունին ստեղծողութիւնը և զոր համար :

Այս կատարեալ անարատ, փոքր եւ ճշմարիտ հանճար, ո'րչափ ալ արդէն ընդունում գոյութեանց հակառակ լինին և սրչափ ալ բարձր գտնուին իրենց ժամանակի մտաւորական զարգացմանց տարածութեան, և ունին ստեղծողութիւնը և զոր համար :

մտային այնպիսի գերագոյն կարողութիւններ որոց միջոցով կ'աւելանալ կամ զիտակցութեամբ եւ կամ նոյն իսկ անգիտակցութեամբ կը գործեն միշտ հասարակչութեան և կարգաւորութեան օրինաց համաձայն կարողութիւններ, որ կուտան նմա արտաքին պայմանաց, պիտոյից կամ պահանջմանց պատշաճ կերպիւ գործելու գիւրութիւն և գործութիւն, որոց միջոցով կ'աւելանալ, առանց ընդերք խորհրդաւորութեան, կը գործեն իսկոյն այնպէս որպէս կը պահանջեն իրաց հանգամանք, եղբուրթիւնք և պիտոյի վերջապէս որ և է պարագայի մէջ, այս կարգի մտաւոր գործողութեանց չգիտեմք նորա ուղեղին մէջ սեքնեւորար կը յաջողեն միմեանց զարմանալի տրագիկութեամբ և եղանակաւ որպէս եւ պահանջէ վայրկեանի հարկն. Միտաւորական այս օրինակ արտասովոր կարողութեանց միութիւնն կամ գոյութեան իւրին է գոր կը կշեռ չեղնալով :

Ճշմարիտ հանճար բնաւ երբեք կապակցութիւն չունին ուղեղին տիտաբանական միմեակաց կամ երեւութից հետ, որպէս կ'ուրեւորուի չնչոտութիւնն հիւանդութեան հետ, կամ քաջ մարտութեան անտուայեան տառապանքի հետ : Բայց աստ եւս կայ ուշադրութեան արժանի մի պարագայ, զոր հարկ է գիտնալ. այսինքն՝ կատարեալ հանճար և կատարեալ յիմար կոչուած ուղեղային միմեակի երկու հեռաւոր կէտերուն մէջ կան երկըրորական անհամար վիճակներ և ու վիճակներ, որոց զգացման պատճառ կուտան մասամբ այս ինչ կարգի յիմարութիւն և մասամբ այն ինչ տառապանքի հանճար ի միասին, որով ալ եւ այլ անձանց վերայ, զանազան տառապանքի տառապանքներու հետ, այս կամ այն կարգի յիմարութիւնք ալ կը նըշմարտին յաճախ :

(Շարունակելի) ՏՈՒՔՈՒ ՃԵԼԱՆԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

ԵՒ ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Յայտնի է թէ, Ռուս-Աֆղանեան սահմանադիմաց զժման տառաջնորդող սկզբնայն վրայ համաձայնութիւնը վերջին պայմանագրով մը ստորագրուած կը պահանջէ, որ երկու կողմը հասանական դժուարութիւններ պիտի կարողագրէ, այսինքն թէ՛ Ա. Լոնտոնի մէջ որոշեալ ընդհանուր սկզբնայն տեղոյն վրայ՝ մանրամասն եւ գործնական կիրառութիւնը և զոր համար :

գլխոյ պաշտպանութեան համար բաւական երաշխաւորութեանց հատաւորութեան : Արդ, այս վերջին կէտին վրայ, Ռուսական կառավարութեան կարծեաց յայտարարն համարուող լրագրաց լեզուն յատկ է և սե է կեղծ մեկնութիւն չլրացնէր : Ռուսիա պարզապէս որոշած է չտանձնել այնպիսի յանձնառութիւն մը որ Ասիոյ մէջ սահման դնէ իւր երկրակալական աշխարհափարութեան Պ. Կատարըն պարտի ըսուած համարել զայն : Ի դուր պիտի բանակցի, ի դուր յայնչափս հաշտարար պիտի երեւի, մինչեւ իսկ ի դուր պիտի սպառնայ, միշտ անորոշ եւ տարտամ սպառնալովութիւններ պիտի ստանայ : Այս համազումն այժմ անդրական ժողովրդեան մտաց մէջ հաստատուած է, և այսուհետեւ մեծ աղբեցութիւն մ'ի գործ պիտի դնէ կառավարութեան որոշմանց վրայ, Արդէն Հնդկաստանի վարչական խորհուրդը կ'ուսումնասիրէ կարգ մը տնօրէնութիւններ, զորս Անգլիոյ պիտուորական իշխանութիւնք տառաջարկած են՝ Հնդկական ցամաքը գերմ կայրոյսանալու համար որ և է յանկարծակցի յարձակում :

Հնդկական կայսրութեան սահմանադրութիւնները պիտի ամրանան իշխութեան մինչեւ ինչոս դեռին բերանն, այսինքն՝ աւելի քան 700 անգլիական մղոն (970 հազար մէթր) տարածութեան մը վրայ Սիւլէյման կուտած լեռներէն տնցնող բազմութիւ կիրճերը պաշտպանողական վիճակի մէջ պիտի դուրսն հաւանաբար յարմար վարչութեան մէջ հաստատուած բերդերու միջոցաւ Սիւլէյն ի ֆէթիմահ երկաթուղոյ շինութիւնք յառաջ պիտի տարուին մեծ փութաշնորհութեամբ : Տաւալին յայտնի չէ այն վերջնական, ուր կանգ պիտի տանուին պիտուորական տնօրէնութիւնք, բայց խոր ֆիմարդէյի այն կարծիքը թէ, լաւագոյն է անգլիական պաշտպանութեան գիծը չափաւորաց հատաձեղ ի հիւսիս, յառաջդիմութիւն ընել կը թուի յԱնգլիա :

Շատ մարդիկ կը խորհին թէ պէտք է թողալ Ռուսաց իրրեւութեան անցնել Աֆղանստանէն, նորա իրովի կ'ըսեն թէ, թերեւս անգլէ Աֆղանեան տարեր գորութիւնը բարձրացնելու միտի միջոցն, ի պայքար ամելով այս ժողովրդեան աննուաճ բնաւորութիւնը : Մոսկովեան աշխարհակալաց հետ, Գանտասար Հնդկաստանի երկաթուղոյ գծին իրրեւ գլուխ ընտրուած լինելով, հարկ պիտի լինի որչափ հարաւոր է՝ շուտով 2-300 մղոն երկաթուղի շինել լեռնոց չափ իրենցուն լմէջէն : Կառավարութեան ուշադրութիւնը պիտի դրուէ նաեւ Հնդկական բանակին կազմութիւնն, որ մեծ փոփոխ-

բանց առարկայ պիտի լինի : Կարեւոր է առաւել պնդակազմ լինել այս բանակին՝ ուրոյն համախմբելով այն անհամազգի տարրերն , որք կը կազմեն զայն և որք միեւնոյն արժէքը չունին , իսկամ ժողովուրդը և հիւսիսային արեւելեան գաւառացի պատերազմական գունդերն՝ որք Հնդկական բանակին 0/10 20ը միայն կը կազմեն , աւելի տեղ պիտի գտնեն նոր բանակին մէջ եւ իրական արժէք մը պիտի տան աւնոր : Հնդկաստանի 60 հազար Քըլիտանական զօրքերն՝ իրաց նոր վիճակին ստեղծած պիտոյից համեմատութեամբ պիտի աւելնան : Հնդիկ պահապան զօրքերն այնպիսի հանճարեղ եղանակաւ մը պիտի զետեղուին , որ ի հարկին կարեւոր արագակէս ի մի համախմբել : Այս ամենը կարեւոր դուստր մը կը պահանջէ , որոյ քով գրեթէ չատ փոքր բան մ'է այն հինգ միլիոն ոսկին , զոր կառավարութիւնն առատամեծեօրէն յատկացուց : Այս նկատողութիւնն և աղաղակ Անգլիոյ վրայ ծանրացող արեւան հարկին աւելցնելու պէտքն՝ անվրէպ պիտի հրաւիրեն այս երկրին կառավարութիւնն Եւրոպիոյ մէջ Ռուսիոյ աշխարհավարութեան դէմ ելնելու : Այժմ Ասիոյ մէջ Ռուսիոյ եւ Անգլիոյ ստիպութիւնն սուր վիճակ մը ստացած է , երբք ամէն ի վեր ԱՖրիկանստանի սահմանադիտաց վրայ պարզուող դէպքերն և այն անհաստատ լուծումն որ պիտի դըրուի անոնց երկու տէրութեանց կողմէ , մեծադոյն ազդեցութիւն մ'ի գործ պիտի գնեն Եւրոպական աշխարհավարութեան վրայ : Այս ազդեցութիւնն առաւել թէ նուազ պիտի տեսնուի ըստ այն համեմատութեան , որով յառաջիկայ ընտրութիւնը յիշխանութիւն պիտի կոչեն պահպանողական կուսակցութիւնը կամ Պ. Նիստութիւն և իւր պաշտօնակցաց պաշտօնը պիտի հաստատուն , Յաճախ խօսուած ժողովրդոց բնազդման վրայ լաւ եթէ այս ընտրութեան առաջնորդանքիլացի ընտրողաց , եթէ իւր արտաքին աշխարհավարութեան մէջ Անգլիոյ վրայ դրուած հարկերուն հասկացողութիւնն ունի իրօք չպիտի վաւերացնեն այնպիսի աշխարհավարութիւն մը , որ դատապարտուած է զինքն մեկուսացնել վիճակի մէջ պահելու :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

— 0 —

ուի յօդացաւ է և կը յուսացուի որ
ի մօտոյ պիտի ապաքինի:
Լոնտրա 19 մայիս:
Աստ հասած տեղեկութեանց
նայելով, Գերմանական եւ Աւստրի-
ական ընդհանուր հիւպատոսք հա-
ւանաբար այսօր դիտողութիւններ
պիտի ուղղեն Եգիպտական կառա-
վարութեան՝ ընդդէմ այն խտրա-
կան հրամանագրին, որ կը հրամայէ
թիւն 3 գեղջ մ'ընել Եգիպտական
պարսուց կտրոններուն վրայ,
որք ի մօտոյ պիտի վճարուին:
Յայտնի չէ թէ Պ. Սէն Ռընէ Թա-
եանտիէ պիտի մասնակցի այս
յանդիմանութեանը:

Լոնտրա 20 մայիս:
Կը հաւաստեն թէ երեսփոխա-
նական նոր ընտրութիւնք հոկտեմ-
բեր ամսոյ մէջ տեղի պիտի ունենան:
Լրագիրք միաձայն կը յուսան թէ
Աֆղանստանի սահմանագիծոց վե-
րաբերեալ վէճն ի մօտոյ վերջնապէս
պիտի լուծուի, եւ թէ սչ մէկ նոր
գիտարարութիւն կրնայ ծագիլ
Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ համա-
ձայնութիւնն արգիլելու համար:

Պահեստի գորաց դուռերն
յոյժ մօտ ժամանակէն Անգլիա
կ'ապաստուին Եգիպտոսէն:

Փարիզ 20 մայիս իրիկուն
վիկիթոր Հիւկօ հօդեվաքը է:
Երեսփ. ժողով.—Յանձնախումբը
մերժեց Պ. Ժ. Ֆերիի նախարարու-
թիւնն ամբաստանելու ծրագիրը:
Հոմ 20 մայիս
Առողջապահական դեպարտա-
մէնտը հայտարարեց ըրաւ իւր առա-
ջին նիստը:

Պրուսիա 20 մայիս
Պէլճիոյ թագաւորն, որ Պէրլին
պիտի երթար, իւր ուղևորութիւնը
յետաձգեց՝ վիկիթմ կայսեր հի-
ւանդութեան պատճառաւ:

Լոնտրա 20 մայիս:
Կը հերքուին այն լուրը թէ Պա-
ֆոր էփընդէն լրագիրը վերստին
հրատարակուելու թոյլտուութիւն
ստացեր է Ֆրանսական կառավա-
րութենէն: Խաբարութիւնն այսօր
իւր թերթը վերստին հրատարակե-
լու ղիտաւորութիւնն յայտնած
էր, բայց այս հրատարակութիւն
տեղի չէ սենցած:

Ժողովը՝ խառն յանձնախումբ մը
կարգեց պաշտօն տալով նմա որ
առկալս մնացեալ խնդիրներն ու-
սուհմանախելով՝ հարկ եղած ան-
բնութիւններն սրտէ և Ս. Պատ-
րիարք Հօր ներկայացնէ ի դործադ-
րութիւն, եթէ ն. Սրբազնութիւնը
գիտողութիւն մը չունենայ:

Խառն ժողովը՝ ասոնցմէ զատ՝
առաջնորդական և յարաբերական
երկար խնդիրներով և Պատրիար-
քարանի ներքին մատակարարու-
թեան խնդիրներով զբաղեցաւ:

Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրն այս
առաւօտ վ.հ. Սուրբ Թանին Ա. սե-
նեկապետ վ.սեմ. Օսման պէյի,
ժովային գործոց նախարար վ.սեմ.
Հասան փաշայի, Հանրօգուտ շինու-
թեանց նախարար Բայիֆ փաշայի
և ոստիկանութեան նախարար
Ֆեամիլ պէյի այցելութեան գնաց:

Սպանիոյ դեպարտման Ա.
թարգմանն երէկ աղգային Պատրի-
արքարան երթալով Ս. Պատրիարք
Հօր պաշտօնը շնորհաւորեց իրիմաց
դէսպանին:

Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրն ե-
րէկ առաջին անգամ լինելով թագ-
րի մ'ուղղեց առ. Բ. Դուռն, և
Տիգրանակերտի առաջնորդական
տեղապահ Բաղդատունի Գեր. Կա-
րապետ վարդապետի պաշտօնին
վաւերացումը խնդրեց:

Թուրքերէն լրագիրք կը հրա-
տարակեն այն շրջաբերականն, զոր
Ելմական գործոց նախարարու-
թիւնն ուղղած է գաւառական իշ-
խանութեանց վերաբերմամբ Ս. Ե-
րուսաղէմի պարտուց:

Արդէն ժամանակին ծանուցած
եմք թէ, կայսերական կառավա-
րութիւնն, Աղգային Պատրիարքա-
րանի խնդրանք, որոշած էր այս
պարտքը բաշխել Թուրքիոյ Հայոց
միջեւ, եւ զայն գանձել զինուորա-
կան տրոց հետ: Ելմական նախա-
րարին շրջաբերականին նայելով, Ե-
րուսաղէմայ պարտքն, որ այս պա-
հաւ 36,000 Օսմ. ոսկի է, երեք
տարիէն 43,000 ոսկեւ պիտի հա-
նի իւր տոկոսեօք: Այս վերջին
գումարն է որ պիտի բաշխուի տա-
րին 3 դրուշի հաշուով, զինուորա-
կան տրոց ենթարկեալ ամեն Հա-
յոց վրայ: Հաշիւ եղած է թէ այս
բաշխում տարին 13,000 ոսկի յա-
ռաջ պիտի բերէ, և այս կերպով
պարտքն երրորդ տարւոյն վերջը
պիտի չիջանի 3 դրուշի յաւելուա-
ծական տուրքը ներկայ ելմական
տարիէն, այն է՝ մարտ 15-ն պիտի
սկսի Ելմական նախարարութեան
շրջաբերականը կը հրամայէ յա-
տուէ հաշիւ մը բանալ այս յաւել-
ուածական արոց համար, որոց ար-
գիւնքն ոչ մէկ ծախուց պիտի գոր-
ծառուի, այլ ուղղակի լմտական
նախարարութեան զրկուի:

Յունաց Ս. Պատրիարք Հօր կող-
մէ Ամեն Յարութիւն Սրբազանի
Պատրիարքական պաշտօնը շնորհա-
ւորող պատգամաւորութեան աշ-
խարհական անդամ Թոմորարի է-
ֆէնտիի կարգացած Ֆրանսերէն
ուղերձին թարգմանութիւնն է:

Պատուոյ և հաճութեան ամենա-
շքեմ գգացմամբ աստ ներկայ դատուող
պատուիրակը պաշտօն ընդունած են
զալ՝ յանուն Ամեն Ս. Պատրիարքին
Յունաց և Աղգ. ժողովին՝ ներկայել ի-
րենց իրճերն և ողջագուրանքն Ամեն
Ս. Պատրիարքին Հայոց՝ մեր սիրելի եղ-
բայր ի Յիսուս Գրիստոս:

Ս. յանձը՝ զոր աղղի մը վստահու-
թիւնը բարձրացուցած է եկեղեցւոյ
ամենաբարձր աստիճանին, և որոյ
պատուարժան գլուխն եղած է իւր
արժանեօքն և իւր անձնական բարձր

յատկութիւններով, ստուգիւ արժա-
նի է բոլորովին անխաճանաց ու յար-
գանաց:
Կատարելով յանձնուած պարտաւո-
րութիւնը, Կաղաչենք միանգամայն
Ձեր Սրբազնութեան հաճիլ ընդունե-
լու մեր պատկառանաց ու խորին յար-
գանաց արտայայտութիւնն:

Մարտիան Էնկերմիտ Պէլիկան
Մարտիան Էնկերմիտ Պէլիկան պատ-
ուարժան անդամոց կողմանէ ինձ ուղ-
ղուած բազմաստորագիր նամակ մը
Գործադիր ժողովոյ համարն առնու
համար Ընդհ. ժողովոյ գումարումն
խնդրելով, ներկայիս պատու ունիմ
աղղ առնել որ մայիս 12 կիրակի օր
Ընդհ. ժողովը տեղի պիտի ունենայ
յաղգային Մատենադարանին Ղարա-
թիւոյ ի ժամ 2 1/2:

Ատենապետ Ընդհ. ժողովոյ
Թ. Արշ:

ԳՐԱԿԱՆ

ՄՈՒԽՆ ՈՒ ԲՈՅՐ
ԱՌԱԿ
(Հեղինակը Գաղա)
Առ վ. Տ...

Մուկն այսպէս կ'ըսէր
Շիկափալ բոցին:
«Մայր իմ որդեանք,
«Ես բու բընածին
«Դուստրդ եմ հարազատ,
«Եւ յաշխարհի՛ք եւ
«Ունիմ՝ յար ազատ»
«Հոգի, մարմին, թե՛...
«Այլ սակայն ինչո՞ւ
«Ես գարահոտ, սեւ
«Եմ՝ մինչ լուսատու,
«Շողորդն ես դու...»

Բոցն ըստ անոր.
«Աղջիկս՝, այդ բան նոր
«Ձե՛ք երկրի վրայ
«Յորում ամէն բան
«Պէտք է, անխախտ,
«Եւ իսկ օնիական
«Յիշումն զնենայ
«Որպէս զի լոյս տայ...»

Մանկանց Գաղա լիւր՝ զաւական
Լինել զորդիկ հարց պատուական:
Մերձ հարց քոյն լուսաբուրդ:
Իրենց որդիք անպէ՛տ մութ...
Ա. Լ. Բ. Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԾԱՂԱՔԱՂ
ՅԵՐԵՒԱՆԻ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՅ

327. Բնութիւնն դեռ անբան
դաղտնի օրէնքներ ունի, որ մեզ ան-
ձանօթ են, մինչ զի անոնցմով
աշխարհ մը կարելի է ստեղծել:
328. Կեանքն աւելի կը կայանայ
սիրոյ, համակրութեան, փոխադարձ
յարգանաց ու վստահութեան մէջ:
Քանի դրամատանց հաշուեթղթերու և
կառքերու մէջ:
329. Ձանցէ՛ք ստանալ աղէկ դըր-
քեր. եթէ ուրիշ բաներէ զրկէք իսկ
զձեզ, դրքէ մի՛ զրկէք:
330. Բա՛ց պահեցէ՛ք ձեր աչքերը
յառաջդիմութեան բոլոր տարերայ,
և մի՛ սովորէք մերժել բան մը՝ վստի
զի նոր է:
331. Երբ տունը պատրաստ է,
մահը ներս կը մտնէ:
332. Թեթեւ չկրնար լինիլ, ով որ
կ'ուղէ:
333. Ամեն աղնիւ հողիները միշտ
տանջուած են ժողովրդեան, կամ
թէ ամբողջ, տառապանք մտաւոր,
տառապանք հոգեկան տեսարաննե-
րով:
334. Առաջին վիշտերը խորին հետք
կը թողուն այն սրտերու վրայ՝ որ
չատ թարմ են տակաւին և փափուկ-
ժամանակն ու տառապանք դեռ
զայն կարծր չեն ըրած:

— 176 —

Կոմսուհին սարսուռաց:
Իւր ձեռները սառեցան, անյոգ, անհան-
դիստ դէպ ի կոմը ծռեցաւ:
— Իրա՛ւ կ'ըսես, հարցուց եռանդուն ձա-
նով մը:
— Կը կրկնեմ...
— Այն տունն, միթէ ո՞վ եկած է, ո՞ր թըը-
նալին մինչեւ տունն մտած է, ո՞վ ի վեր հա-
նած է մեր դաղտնիքը:
— Բնաւ կապած մը չունի՞ս:
— Բնաւ:
— Եւ այս նամակները վերջին օրերս ձեր
քով էին:
Կոմսուհին պատասխանելու ժամանակ չու-
նեցաւ:
Գուռը ճարձատմամբ բացուած և Բօլիլինէլ
ներս մտած էր...

ԺԶ.

— Ինչ կը նշանակէ այս, ըսաւ Կոմսուհին:
— Այս կը նշանակէ թէ, պատասխանեց Բօ-
լիլինէլ, խնդիրն այլ եւս վիճաբանելու վրայ
չէ, այլ պէտք է դործել... Այս գիրքն ա-
պարանքն մէջ արտասովոր բաներ պատահած են:
— Ինչ բաներ:
— Այն վերջին խօսքերն՝ զորս ըմբռնեցի, ինձ
հասկցուցին թէ ձեզնէ թանկագին նիւթ մը
դողդուած է:

— 173 —

չարժում մը չկրցաւ զսպել, և դողալով դէպ ի
կոմսուհին վազեց:
— Մայր իմ, մայր իմ, պօռաց՝ սաստկա-
պէս յուզեալ, ինչ պատահեցաւ ձեզ, ինչ ու-
նիք:
Կոմսուհին անձայն մնաց:
Իւր կուրծքը կը չէր, ընկճեալ... Իւր
չրթուները կը շարժէին՝ առանց ձայն հանե-
լու, և իւր մեծաբաց աչքեր կը նայէին՝ առանց
տեսնելու:
Ժիւլիէթ խանդաղատեցաւ և ուզեց անոր
ձեռները բռնել:
Կոմսուհին խստութեամբ յետո մղեց զայն:
— Գողցուած է... ըսաւ վերջապէս ձգամբ
մը. ինձմէ վերջապէս դողած է թշուառականը:
— Ո՞վ է այդ:
— Թերեւս դու իւր մեղսակիցն էիր:
— Ե՛ս...
— Որովհետեւ կը սիրես զինքն:
— Այսպէ՛ս հաւատացիք:
Տիկին տ'Օրվառտ ասլուութեամբ իւր աղջկանը
նայեցաւ... Վերջին բառերը զորս լսած էր,
անիմանալի կը թուէին իրեն... Պատասխան
ոտլու վրայ էր, բայց յանկարծ ինքզինք զսպեց:
Իւր չիթուեթեան մէջ, ուղադրութիւն ըրած
չէր որ սպասուէին մը ներս մտած էր, մինչդեռ
ինք կը խօսէր:
— Ինչ, ինչ կ'ուզէք, հարցուց խստիւ այս
կնոջ:
— Ձիւ գրկողը՝ Պ. Տէ գ'էկլատ կոմսն է, ըսաւ

